

Nr 4.

Ankom till Riksdagens kansli den 13 mars 1912 kl. 6 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 4, i anledning af herr K. Martins motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om underofficerskårens ställning och uppgift.

Uti en inom Andra kammaren af herr Martin väckt och till kammarens första tillfälliga utskott hänvisad motion (nr 231) hemställes, att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, dels i hvad mån och på hvad sätt underofficerskårens ställning och betydelse ur försvarssynpunkt undergått någon förändring, dels ock huruvida förändrad organisation vore behöflig för att tillförsäkra underofficerarne en mera bestämd och själfständig uppgift inom de olika försvarsgrenarna.

Till stöd för motionen anför motionären följande:

»Frågan om underofficersinstitutionens bibehållande inom den svenska armén är ett spörsmål, som länge och lifligt dryftats inom fackkretsar. Skulle man få döma af alla de uttalanden, som kommit till synes inom såväl den militära fackpressen som tidningspressen i allmänhet, och bakom hvilka oftast stått framstående svenska officerare, synes officerskåren vara tämligen enig i den uppfattningen, att underofficerarne ur ekonomisk synpunkt sedt endast onödigtvis betunga försvaret. Det har också härvid pekats på Tyskland och dess arméorganisation, inom hvilken underofficerare icke kunna sägas förekomma i samma mening som

Bihang till Riksdagens protokoll 1912. 13 saml. 1 afd. 4 häft. (Nr 4.)

inom den svenska armén. Någon egentlig underofficerskår liknande vår förekommer icke inom den tyska armén, utan motsvaras Tysklands underofficerare af våra distinktionskorpraler. Att önskemålet om underofficerskårens afskaffande hittills stannat endast vid blotta uttalanden, anses bero på politiska skäl.

Emellertid vittna åtskilliga vidtagna åtgärder från vederbörande militärbefäls sida om en sådan ställning till underofficersspörsmålet i allmänhet, att jag befarar, att underofficerskåren utan några egentliga organisatoriska förändringar kommer att så småningom blifva betydelselös i den mening, man i vanliga fall fattar ordet underofficerskår.

Man hör ofta af underofficerarna uttalas den meningen, att de så småningom trängas tillbaka steg för steg. Den känsla af otrygghet och obehöflighet inom försvaret, som därigenom uppstår, måste själfallet skapa olust.

Så t. ex. kommenderades underofficerarne förr att genomgå utom regementet anordnade kurser och skolor, såsom Gymnastiska centralinstitutet, (enligt utfärdad reglementsförändring kan fr. o. m. i år äfven underofficer kommenderas till nämnda institut), kör- och ridskolor etc., hvilket underofficerarne satte mycket stort värde på, men som numera förnekas dem. Några särskilda skäl för ändring af bestämmelserna därhän, att endast officer kan kommenderas till nämnda kurser, har aldrig förebragts.

Då 1901 års härordning genomfördes, vidtogs den förändringen i underofficersutbildningen, att underofficerssskolorna förlades till regementena i stället för till skolor, gemensamma för truppslagen. Samtidigt försämrades utbildningen, särskildt den humanitära, hvilket otvifvelaktigt menligt inverkat på underofficerskårens rekrytering. Underofficerarne ha också ofta framhållit det ödesdigra uti att sänka bildningsnivån hos de personer, som ha att närmast under officeren handha truppens utbildning.

På senare tid ha vederbörande sökt afhjälpa olägenheterna med denna bristfälliga utbildning medelst inrättandet af s. k. fortsättnings-skolor. Men betecknande för uppfattningen hos vederbörande om nödvändigheten af en god humanitär utbildning för underofficerskåren framgår af § 1 i »Förslag till instruktion för fortsättningskurser med underbefäl af manskapet», hvari det heter: »Fortsättningskurserna hafva till ändamål att höja underbefälens af manskapet allmänbildning samt att bibringa dem sådana kunskaper och färdigheter, som kunna vara till gagn

efter afgång ur krigstjänsten.» Nu vore allt godt och väl, om genomgången kurs i fortsättningsskola sättes som villkor för ernåendet af underofficersbefordran. Så är dock icke förhållandet. Tvärtom har det händt, att underbefäl af manskapet, som sökt erhålla kommendering till dylik fortsättningskurs, af sin kompanichef afhållits därifrån under förklaring, att lika stora möjligheter förefunnos att erhålla underofficersgrad utan genomgåendet af dylik kurs. Häraf framgår således, att vederbörande lägga hufvudvikten på att bibringa underbefäl af manskapet »sådana kunskaper och färdigheter, som kunna vara till gagn efter afgång ur krigstjänsten». Att skolor, hvori bättre utbildningsmöjligheter ges, underhållas af statsmedel, hufvudsakligast för att bereda afskedadt underbefäl af manskapet bättre möjligheter till civilförsörjning, men däremot icke för att höja underofficerskåren i kvalitativt hänseende, synes mig något egendomligt.

Genom införandet af den s. k. reservofficersinstitutionen tillkom ett nytt moment i det enligt mitt förmenande systematiska undanskjutandet af underofficerarne inom försvaret. Ty man må ha hvad för uppfattning som helst angående ordnandet af försvarsangelägenheterna, så borde man vara ense om, att det först och främst är bortkastad arbetskraft att sätta en i tjänsten erfaren underofficer under befäl af en reservofficer och därjämte fullständigt förkastligt att endast erkänna rangen, men icke dugligheten, som fallet så godt som alltid måste blifva, då en underofficer placeras under befäl af reservofficer. Skola vi fortsätta med utbildandet af reservbefäl på sätt som hittills, borde åtminstone af rena hänsynsskäl en underofficer icke placeras till tjänstgöring under dylika förhållanden.

Underofficerarne begärde år 1907, att, då kaserner byggdes, de icke måtte erhålla sina bostäder inom kasernväggarna, utan om möjligt ett stycke från kasernerna och i småhus. Ja, nu först 1912 finnas utsikter för att denna billiga begäran åtminstone undersökes.

Det synes mig således vara ådagalagdt, att delade meningar råda angående underofficerskårens bibehållande inom försvaret. Men om så är förhållandet, synes det vara med billighet och rättvisa öfverensstämmande, att den saken opartiskt undersökes och förslag framläggas för Riksdagen om ändrad organisation. Ty det kan icke vara rätt att så småningom, steg för steg, i än det ena fallet än det andra, vidtaga åtgärder, som äro ägnade att så småningom utplåna den gamla svenska underofficerskåren.»

*Utskottets
yttrande.*

Om än utskottet anser de af motionären berörda frågorna synnerligen viktiga och gillar flere af motionärens synpunkter i ämnet, anser sig utskottet emellertid nu icke behöfva eller ens kunna förorda några åtgärder i anledning af motionen; ty, såsom torde vara för Andra kammaren känt, har Kungl. Maj:t den 1 december förlidet år bemyndigat cheferna för landt- och sjöförsvars- samt finansdepartementen att i samråd med hvarandra och statsministern tillkalla kunniga och erfarna män att inom nämnda departement bilda beredningar till råd och biträde åt regeringen vid utredning af frågor om försvarsväsendet. Dessa försvarsberedningar hafva äfven sedermera konstituerats. Att de sålunda tillsatta beredningarna komma att behandla de i förevarande motion berörda frågorna om underofficerskårens ställning och betydelse ur försvarssynpunkt samt om kårens organisation, synes utskottet vara själfallet, likasom att dessa frågor måste behandlas i samband med andra försvarsfrågor.

På grund häraf får utskottet alltså hemställa,

att förevarande motion icke må till någon Andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 mars 1912.

På utskottets vägnar:

OSKAR LUNDGREN.